

Lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Kalevi Sorsa -säätiö

Lauri Finér

Asia: HE 94/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

1. Yhteenveto

Kalevi Sorsa -säätiö kiittää mahdollisuudesta antaa asiasta lausunto verojaostolle. Keskitymme lausunnossa esityksen kolmeen keskeiseen muutosehdotukseen.

- Perintö- ja lahjaverotuksen keventäminen niiden alarajoja korottamalla.** Verotettavan perintöosuuden alaraja korotettaisiin 20 000 eurosta 30 000 euroon. Verotettavan lahjan alaraja korotettaisiin 5 000 eurosta 7 500 euroon. Ehdotus toteutettaisiin muuttamalla perintö- ja lahjaveroasteikkojen progressioportaiden euromääriä sekä laissa säädettyjä pienimpiä verotettavia määriä. Lisäksi korotettaisiin tavanomaisen koti-irtaimiston verovapaata määrää 4 000 eurosta 7 500 euroon.
- Perintö- ja lahjaveron sukupolvenvaihdoshuojennuksen laajentaminen.** Huojennusta laajennettaisiin koskemaan tilanteita, joissa perillinen ei alaikäisyytensä vuoksi voi jatkaa huojennuksen kohteena olevaa toimintaa hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana, jos alaikäisen perillisen edunvalvoja jatkaa osakeyhtiössä harjoitettua yritystoimintaa.
- Perintöveron maksamiseen liittyvän viivästyskoron alentaminen.** Ehdotuksen mukaan viivästyskorko olisi Suomen Pankin korkolain nojalla vahvistama viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä nykyisen 3,5 prosenttiyksikön lisäyksen sijasta.

Kalevi Sorsa -säätiö on käsitellyt perintö- ja lahjaverotuksen muutostarpeita kahdessa varsin tuoreessa raportissaan¹. Toinen näistä keskittyi laajemmin perintö- ja lahjaveron uudistustarpeisiin ja toinen erityisesti sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Nämä raportit käsittelevät myös nyt käsillä olevia muutosehdotuksia. Niistä löytyy myös laajemmin tilastoja sekä tutkimuskatsaukset aiheesta.

Lausuntomme sisältää seuraavat ehdotukset verojaostolle. Niitä on käsitelty tarkemmin jäljempänä lausunnon osiossa 2–4.

¹ Finér 2023: Ihana kamala perintövero: 12 ehdotusta perintö- ja lahjaveron korjaamiseksi. Saatavilla:

<https://sorsafoundation.fi/ihana-kamala-perintovero/>

Finér 2025: Lahjaveropuhallus: Selvitys perintö- ja lahjaverotuksen sukupolvenvaihdoshuojennuksen vaikutuksista julkiseen talouteen ja verotuen saajille. Saatavilla: <https://sorsafoundation.fi/lahjaveropuhallus/>

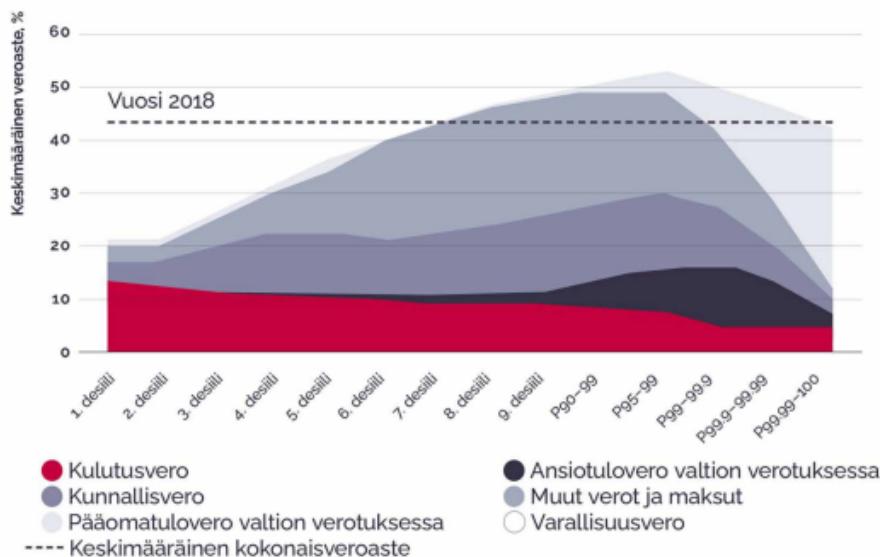
- **Perintö- ja lahjaveron alarajojen korottamisen yhteydessä tulisi samalla korottaa suurimpien miljoonaperintöjen veroprosenttia.** Näin uudistus vahvistaisi samalla julkista taloutta jopa yli sadalla miljoonalla eurolla. Esimerkiksi kymmenen prosenttiyksikön veronkorotus miljoonaomaisuuksiin kasvattaisi verotuloja vuositasolla vähintään 200 miljoonalla eurolla. Perintö- ja lahjaveron korottamista voidaan pitää perusteltuna, sillä se on talouden toiminnan, kasvun ja oikeudenmukaisuuden näkökulmasta verraten hyvä vero².
- **Lisäksi tulisi tiivistää perintö- ja lahjaveron veropohjaa kaventamalla sukupolvenvaihdoshuojennusta sekä estämällä veron välttäminen muuttamalla ulkomaille esimerkiksi niin kutsutulla arvonnousuverolla.** Esimerkiksi huojennuksen puolittaminen vahvistaisi julkista taloutta vuositasolla vähintään sadalla miljoonalla eurolla. Myös huojennuksesta luopumista voitaisiin harkita.
- **Ehdotettu sukupolvenvaihdoshuojennuksen laajentaminen tulisi viedä perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi,** jolloin se arvioisi sukupolvenvaihdoshuojennusta perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta.
- **Perintöveron maksamiseen liittyvän viivekoron alentaminen on perusteltua. Samalla tulisi harkita perintö- ja lahjaveron maksamisen helpottamista muilla lausunnossa esitellyin tavoin.** Esimerkiksi valtiovarainministeriö voisi tehdä asiasta lisäselvityksen, jolloin siihen voitaisiin palata tulevina vuosina.

2. Perintö- ja lahjaverotuksen progressiivisuutta tulisi kasvattaa myös sen yläpäässä

Suomen verotus ei ole kokonaisuutena progressiivista, kun tarkastellaan kaikkien verojen jakautumista tulojen mukaan (ks. kuvio 1). Toisin sanoen joissain tilanteissa suuremmista tuloista maksetaan jopa alempaa veroa kuin pienemmistä. Tämä johtuu ennen muuta siitä, että suurituloisimmalle yhdelle prosentille keskittyviä pääomia ja niiden tuottoja verotetaan varsin kevyesti. Lisäksi pienituloisin kymmenys maksaa enemmän veroja kuin toiseksi alin tulokymmenys, sillä merkittävä osa Suomen veroista on tasaveroja tai regressiivisiä kulutusveroja.

² Ks. Finér 2023; luku 2 ja Matikka ym. 2025; Selvitys perintöveroista ja siirtymisestä perintöverosta luovutusvoittoveroon. Saatavilla <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-274-307-7>

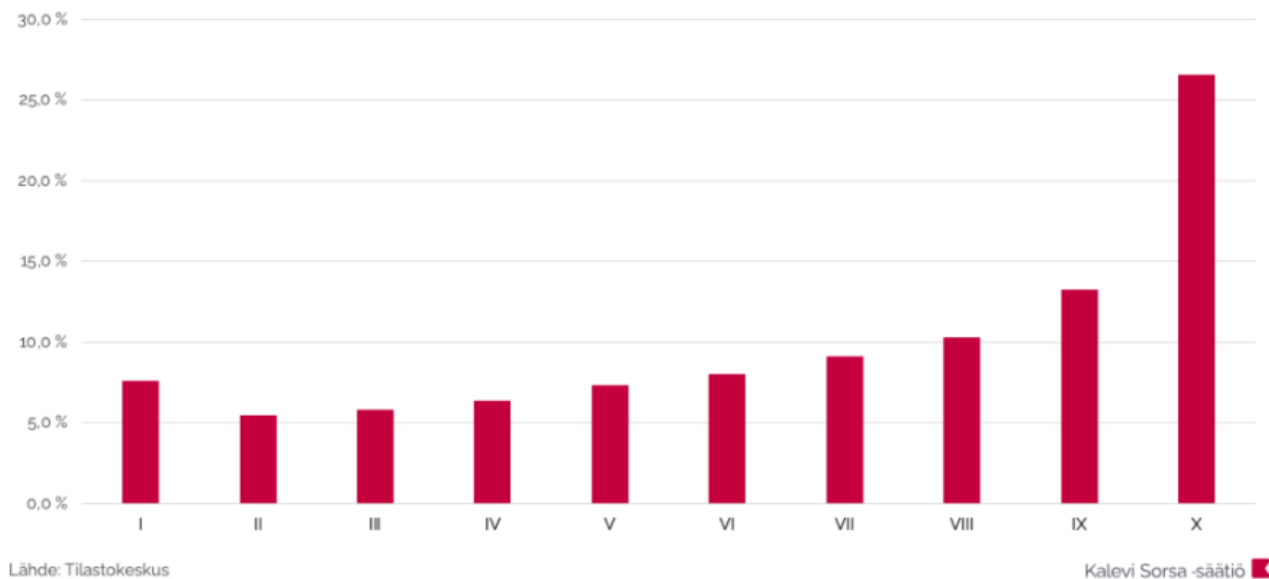
Kuvio 1. Keskimääräiset kokonaisveroasteet tuloryhmissä verolajeittain 2018 (%).³

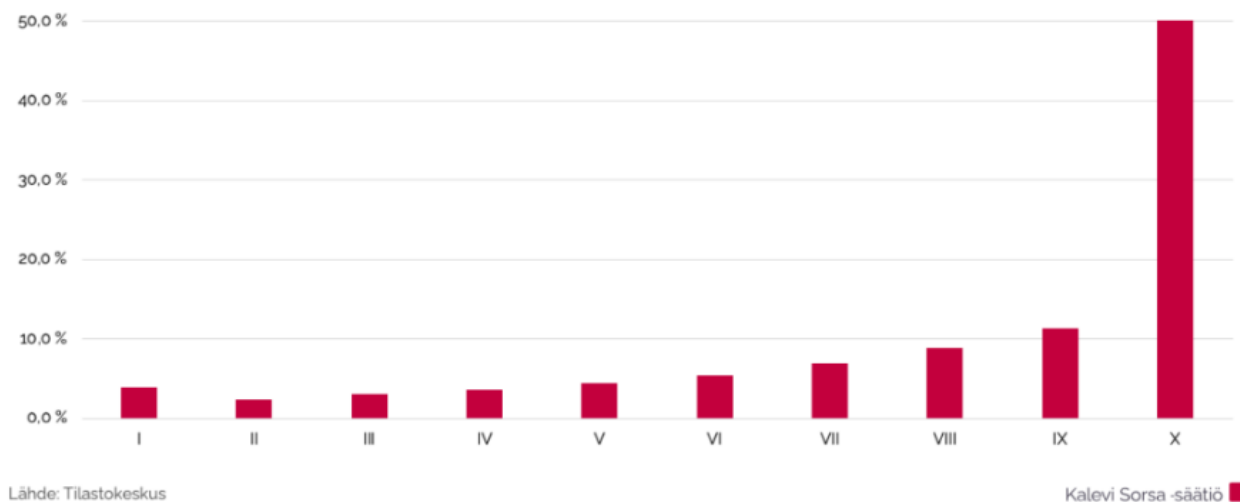
Perinnöt ja lahjat keskittyvät pääosin suurituloisimmille (ks. kuviot 2 ja 3), joten verotuksen progressiivisuutta voitaisiin lisätä kohdistamalla suurimpiin perintöihin ja lahjoihin korkeampi vero esimerkiksi korottamalla veroasteikkoja. Samalla on olennaista ymmärtää, ettei perintö- ja lahjaverotus ole tosiasiallisesti kovin progressiivista, sillä etenkin suurimmista lahjoista maksetaan suhteellisen matalaa veroa sukupolvenvaihdojen vuoksi (ks. kuvio 4 ja lausunnon kohta 3). Vero ei siis ole suhteellisesti suurin suurissa lahjoissa.

³ Pääomatulovero valtion verotuksessa sisältää osinkoveron sekä osinkoa jakavan yhtiön maksaman yhteisöveron. "Muut verot ja maksut" sisältävät työnantajan pakolliset sosiaalivakuutukset. Aineistolähde: Tilastokeskus. Riihelä, Marja ja Tuomala, Matti (2022). Verotuksen rooli tulo- ja varallisuuserojen taustalla. Teoksessa Eriarvoisuuden tila Suomessa 2022 (toim. Rajavuori, Anna). Saatavilla: <https://sorsaoundation.fi/wp-content/uploads/eriarvoisuuden-tila-suomessa-2022-web.pdf>

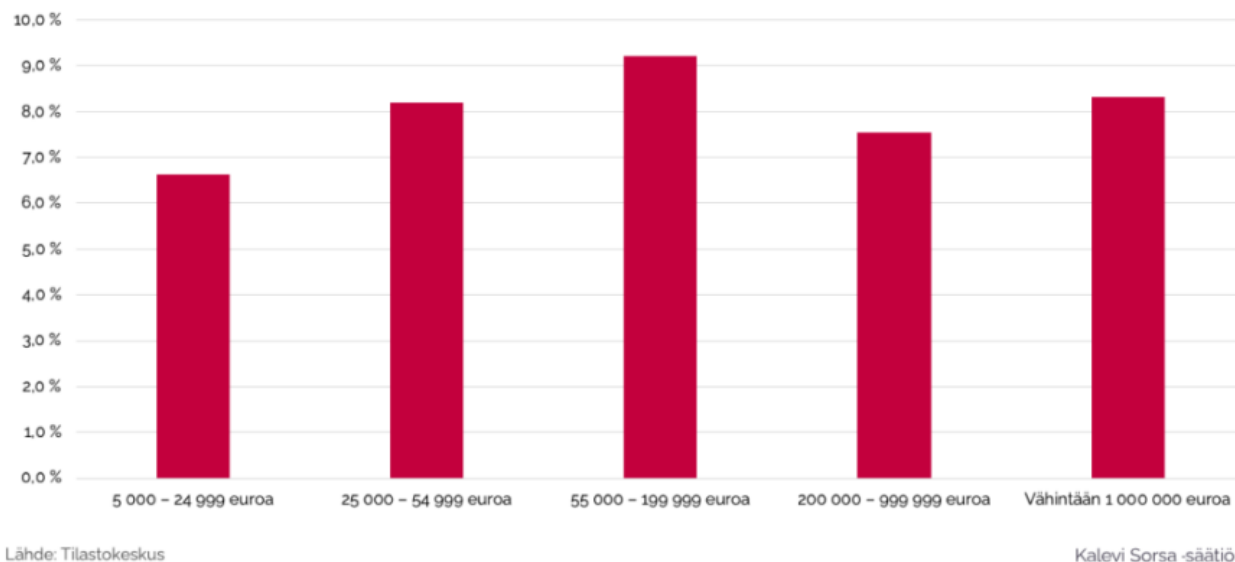
Kuvio 2. Perintöjen arvon jakautuminen saajan tulokymmenyksen mukaan 2019–2021 (%)

Kuvio 3. Veronalaisten lahjojen verotusarvon jakautuminen saajan tulokymmenyksen mukaan 2019–2021 (%)

Kuvio 4. Keskimääräinen lahjaveroprosentti lahjan verotusarvon mukaan 2019–2021 (%)

Edellä mainitussa raportissamme esitimme, että perintö- ja lahjaverotusta olisi perusteltua uudistaa progressiivisemmaksi, jolloin samansuuruisista perinnoista ja lahjoista maksettaisiin nykyistä useammin samansuuruisia veroa ja suuremmista suurempaa veroa⁴. Se edellyttäisi kolmea muutosta:

- Veronalaisten perintöjen ja lahjojen alarajaa tulisi korottaa. Tätä voi perustella sillä, että alarajaa on viimeksi muutettu vuonna 2008, jonka jälkeen inflaatio on pienentänyt rahan arvoa. Lisäksi Suomessa perintö- ja lahjaveron alarajat ovat verraten matalia.
- Suurimpien perintöjen ja lahjojen veroastetta tulisi nostaa. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi korottamalla miljoonaperintöjen ja -lahjojen veroprosenttia ja/tai luomalla uusi veroluokka esimerkiksi yli viiden miljoonan euron perinnoille ja lahjoille. Tätä voi perustella sillä, että Suomessa suurimpien perintöjen ja lahjojen vero on verraten matala.
- Perintö- ja lahjaveron veropohjaa tulisi tiivistää estämällä veron välttäminen muuttamalla ulkomaille sekä kaventamalla sukupolvenvaihdoshuojennusta. Huojennusta voi pitää kohtuuttomana verohuojennuksena, sillä sen vuoksi suurimmissa lahjoissa vero jää keskimäärin alle neljäsosaan verosta, joka muuten maksettaisiin vastaavista lahjoista (ks. lausunnon osa 3 ja kuvio 5). Vain hyvin harvoilla superrikkailla on mahdollisuus välttää perintö- ja lahjaveron muuttamalla ulkomaille⁵. Silti tämä mahdollisuus tulisi sulkea esimerkiksi niin kutsutulla

⁴ Ks. Finér 2023: luku 4.7.

⁵ Toisin kuin ajoittain annetaan ymmärtää monissa maissa toteutetut varakkaimpien verojen korotukset eivät ole johtaneet verotulojen kannalta merkittävään muuttoliikkeeseen. Ks. esim. Jakobsen ym. 2025: Taxing Top Wealth: Migration Responses and their Aggregate Economic Implications. Saatavilla: <https://www.nber.org/papers/w32153> & Advani ym. 2025: Taxation and Migration by the Super-Rich. Saatavilla: https://www.ifo.de/sites/default/files/docbase/docs/cesifo1_wp11870.pdf

arvonnousuverolla, sillä kaikkien tulisi maksaa samasta tulosta ja varallisuudesta samansuuruinen vero.

Nyt esillä olevassa esityksessä ollaan toteuttamassa edellä mainituista uudistuksista vain kohta a eli perintö- ja lahjaveron alarajojen nosto. Yksittäistä muutosta voi sinänsä pitää perusteltuna, mutta sen toteuttamista ilman kohtien b ja c muutoksia voidaan pitää vääränä ratkaisuna. Erityisen ongelmallinen muutos on juuri nyt, kun julkisen talouden tilanne on heikko, sillä veronalennus heikentää julkista taloutta esityksen mukaan vuositason arviolta 62 miljoonalla eurolla. Näin toteutettuna veronalennus koskee myös yhtä lailla suuria ja keskisuuria perintöjä sekä lahjoja. Pienimmät perinnöt on vapautettu verosta jo ennestään. Näin muutos hyödyttää enemmän suurituloisia, mikä käy ilmi myös esityksen vaikutusarviosta. Esitystä ei siis tulisi toteuttaa ilman veronkorotuksia suurille perinnöille ja lahjoille.

3. Perintö- ja lahjaveron sukupolvenvaihdoshuojennusta tulisi kaventaa ja sen perustuslainmukaisuus tulisi arvioida

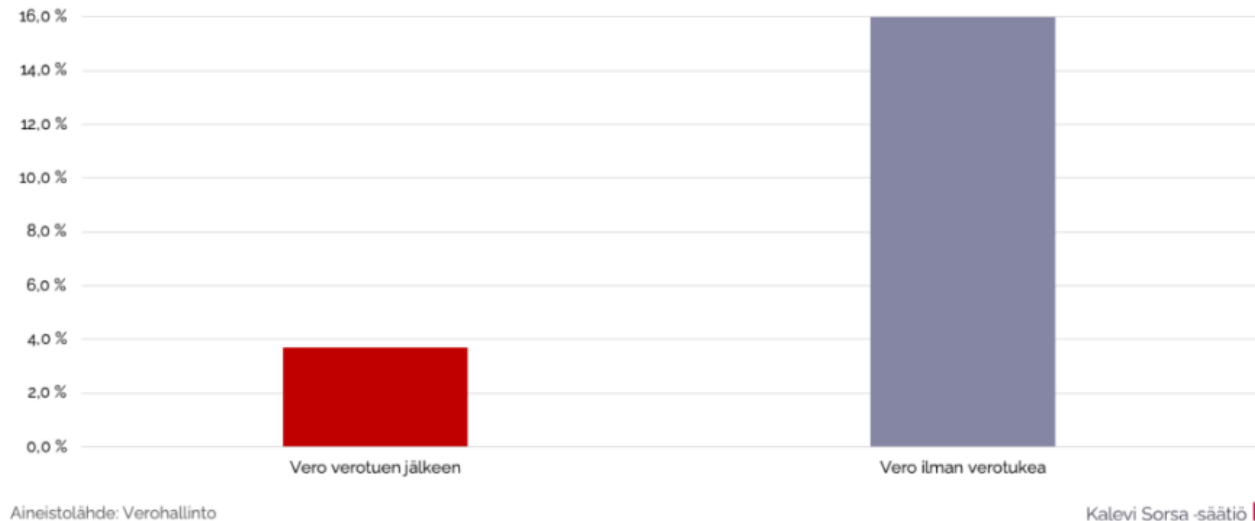
Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi perintö- ja lahjaveron suurinta verotukea eli sukupolvenvaihdoshuojennusta. Laajennus alaikäisiin on sinänsä verraten vähämerkityksellinen ja sitä voi perustella tasapuolisuudella. Suunta on kuitenkin väärä, sillä huojennusta voidaan pitää Suomen perintö- ja lahjaverotuksen suurimpana epäkohtana, jota olisi siis syytä kaventaa.

Keväällä julkaistu raporttimme osoitti, että huojennus hyödyttää lähinnä suurimpien lahjojen saajia⁶. Verohallinnon tilastot osoittivat, että sukupolvenvaihdosten verotuki pienensi valtion verotuloja vuosina 2020–2024 yhteensä miljardi euroa eli keskimäärin 202 miljoonaa vuodessa. Pääosin siitä hyötyivät lahjoituksia tehneet vauraat suvut. Huojennettu lahjaverolaski keskimäärin 3,7 prosenttiin – eli alle neljäsosaan verosta, jota muut maksavat samanarvoisista lahjoista (ks. kuvio 5).

Huojennuksia myönnettiin vuosina 2020–2024 keskimäärin 2653 kertaa vuodessa. Tapauksista 87 prosenttia koski lahjoja. Keskimääräinen lahja sukupolvenvaihdoshuojennusta hyödynnettäessä oli noin 573 000 euron arvoinen ja verotuki noin 71 000 euroa. Kaikissa sukupolvenvaihdoshuojennustapauksissa saadun omaisuuden arvo oli keskimäärin 715 000 euroa ja verotuki noin 76 000 euroa.

⁶ Ks. Finér 2025: luku 3.

Kuvio 5. Lahjaverohuojennustapausten keskimääräinen vero verrattuna veroon ilman verotukea 2020–2024 (%)

Verohuojennus on siis mittava ja se hyödyttää lähinnä harvoja varakkaita sukuja. Kun sukupolvenvaihdoshuojennusta käsiteltiin eduskunnassa edellisen kerran, vuonna 2016, monet asiantuntijat arvioivat, että se voi olla tämän vuoksi ongelmallinen jopa perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta. Tuolloin esitys kuitenkin vedettiin pois ennen perustuslakivaliokunnan käsittelyä⁷. Jos sukupolvenvaihdoshuojennusta nyt laajennetaan, tulisi se viedä perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

4. Perintöveron maksamiseen liittyvän viivekoron alentaminen on perusteltua

Perintö- ja lahjaveron ongelmana voi pitää sitä, että veron joutuu joissain tilanteissa maksamaan ennen kuin omaisuuden saa hallintaansa. Lisäksi omaisuutta ei välttämättä ole mahdollista tai mielekästä realisoida veron maksamiseksi. Tällöin ongelmaksi voi tulla veronmaksun rahoittaminen, joka saattaa edellyttää esimerkiksi pankkilainaa tai Verohallinnolle maksettavaa viivekorkoa. On kuitenkin syytä todeta, että edellä mainittuja ongelmia on helpotettu jo ennestään muun muassa antamalla perintö- ja lahjaveron maksamiselle korotonta maksuaikaa sekä alentamalla tämän jälkeen maksettavaa viivekorkoa.

Ongelmaa olisi silti mahdollista helpottaa edelleen useilla tavoilla:

- Perillisille ja lahjansaajille voitaisiin antaa mahdollisuus lykätä veron maksamista siihen asti, kunnes omaisuuden saa hallintaansa.

⁷ HE 245/2026 vp.

- b) Perintö- ja lahjaveron korotonta maksuaikaa voitaisiin pidentää ja/tai alentaa perittävää viivästyskorkoa.
- c) Voitaisiin sallia saadun omaisuuden arvostaminen nykyistä useammin myöhemmin toteutuneeseen kauppahintaan.
- d) Perinnöt ja lahjat voitaisiin arvostaa tasapuolisemmin muun muassa perustamalla vaikeasti arvostettavan arvokkaan omaisuuden verotus viranomaisten kustannuksella toteutettaviin ammattilaisten hinta-arvioihin.

Edeltäviä ratkaisuja on käsitelty laajemmin edellä mainitun raporttimme luvuissa 4.1, 4.2, 4.3 ja 4.4⁸. Nyt käsillä oleva koskee ainoastaan kohtaa b eli viivekoron alentamista. Ehdotusta voi pitää perusteltuna, vaikka se heikentääkin julkista taloutta esityksen mukaan vuositason arviolta 20 miljoonalla eurolla. Ehdotuksessa viivekorko jää esityksessä silti verraten korkeaksi verrattuna valtion lainojen korkoihin.

Suosittelimme kuitenkin, että perintö- ja lahjaveron veronmaksua helpotettaisiin tulevaisuudessa myös muilla edellä mainituilla tavoilla. Eduskunta voisi esimerkiksi tehdä asiasta lausuman, joka velvoittaisi valtiovarainministeriön tekemään jatkoselvityksen asiassa.

Kunnioittaen,

Lauri Finér
toiminnanjohtaja
Kalevi Sorsa -säätiö
lauri.finer@sorsaoundation.fi

⁸ Finér 2023.